

Loes Luca 'Ik heb mijn verdriet genomen'

Nadat haar man, Harald van der Lubbe, plotseling overleed, wilde ze een tijdlang niets liever dan thuis zitten. Het verdriet was ondraaglijk, maar langzaam gaat het beter. Vanaf september speelt ze in *Doek!*, een stuk van Maria Goos.

'Doek! gaat over twee vrienden. In de loop van het stuk kom je er als toeschouwer achter wat hun relatie is geweest de afgelopen dertig jaar. Het is een soort van liefde: een eigenaardige liefde. Ze waren ooit een dol-dwaas duo: in het werk, lachen, toneelspelen, samen dronken worden. Zij is tien jaar eerder weggegaan. Ze heeft een nieuwe liefde en is getrouwd. Hij heeft ook een liefde: de fles. Peter Blok en ik schakelen tussen verschillende personages, het publiek wordt vaak op het verkeerde been gezet: wat is echt, wat is toneel? Dat is de vraag. Het is een ingewikkelde puzzel die Maria Goos heeft gemaakt. Dat heeft ze slim gedaan. In die zin is het een ander soort voorstelling dan haar

vorige toneelstukken. Maar wel met haar fijne taalgebruik. Maria schrijft spreektaal, maar ze schuwt ook de poëzie niet: een heel mooie combinatie. Ze is scherp, grappig – en ze snapt toneelspelers. Want het gaat natuurlijk over toneelspelers. Zij heeft op de toneelschool in Maastricht onder andere tussen Peter, Pierre Bokma en Gijs Scholten van Aschat gezeten: dat waren haar makkertjes. Echt een vriendenclub. Met Peter is het altijd fijn spelen: kat in het bakkie. We hebben eenzelfde soort ambitie: lekker op willen schieten. We snappen elkaars wendingen heel goed. We gunnen elkaar alles. Ja, het wordt nou wel een slijmpraatje hè? (grinnikt). Maar ja, daarom werk >

ik zo graag met Peter: we lossen dingen op dezelfde manier op. Harde werkers zijn we, maar we fokken niet. Een boterhammetje moet ook gezellig gegeten worden. We hebben al zo veel gedaan samen: twintig jaar geleden speelden we samen *Een goed hoofd* bij Orkater. We hebben *Draaikonten* en *Kramamboelie* gedaan op de Parade, wat Maria óók had geschreven – net als *Lieve Mensen* voor tv. We hebben *Twee* gedaan: een heftig stuk waarin we ook ieder zeven karakters speelden. Regisseur Aat Ceelen ken ik al dertig jaar van Orkater: ook kat in het bakkie. *Never change a winning team*. Nou ja, dat doe ik vaak genoeg, ik zit vaak genoeg in andere teams. Nu weer even lekker op het thuishonk.

Van de zomer heb ik weer 't Schaep gedaan. Ik was ik weer blij met het script van Frank Houtappels (de schrijver van 't Schaep, red). Het speelt zich af in Spanje, we zijn nu in de seventies. Dus we krijgen weer ietsepietsie ander haar. Ietsepietsie andere kleren, we

mensen. Thuis wilde ik wél mensen om me heen. Nee, ik wou niet alleen zijn. Het eerste half jaar heeft er elke avond iemand in huis geslapen.

Ik heb veel steun. Nog steeds van dezelfde geliefden die vanaf het begin al om me heen lopen. Ik ben heel liefdevol bejegend. Dat voelt als een enorme rijkdom. Ik merk wel dat ik er steeds meer een vorm voor vind. Dat ik het meer bij mezelf kan houden, dat ik de keuze van mensen bij wie ik het ventileer, beperk. Dat ik het wat minder aan de buitenwereld laat zien. Dat is ook goed. Maar het verdriet is er, dat blijft. Maar ja, dat is nou eenmaal hè? Nu ben ik doordeweeks meestal alleen. Maar tijdens de repetities van *Doek!*, in Amsterdam, heb ik veel bij vrienden gelogeerd. Wel drie avonden in de week. De ene avond een afspraak met die, dan weer met die. En in het weekend komt mijn dochter Nina, met haar vriend. Zij uit Breda, hij uit Amsterdam. Rotjeknor is hun ontmoetingsplek, dat vind ik heel fijn. Maar Nina is aan het afstuderen en

‘Het publiek wordt op het verkeerde been gezet: wat is echt, wat is toneel?’

gaan een beetje met de tijd mee. Maar we lopen nog steeds behoorlijk achter. Maar dat maakt het ook zo'n zoete serie. Het decor is een Spaans dorpspleintje, hartstikke leuk. Gewoon in een studio in Amsterdam hoor. Ze gooien er drie ouwe geiten in en hup: we zijn in Spanje. Het mag natuurlijk allemaal niets kosten (grinnikt). Nee hoor, dat decor is heel mooi, net als de vorige keer. We werken weer met vier regisseurs, het is ook weer met liedjes. Ja, daar heb ik veel zin in. Na de eerste keer dacht ik: het kan nooit meer zo leuk worden. Maar de tweede keer werd het nog leuker met elkaar: met Marc-Marie, Pierre, Jenny, Bianca, Carry, Ton Kas, Laus. Gewoon, omdat je elkaar beter kent. Ja, dat is ook surrogaatfamilie geworden. Daar heb ik behoefte aan: een surrogaatfamilie. Het gemis van Harald is vreselijk groot. Af en toe ondraaglijk. Nu, anderhalf jaar na zijn dood ben ik ietsje verder daarin, weet ik dat iets beter te hanteren. Maar leuk is anders. Ik vind er geen ruk aan. Maar al naar gelang de situatie gaat het toch wat beter met me dan een jaar geleden. Toen kwam ik de deur niet uit. En zat ik alleen maar in een stoel thuis met een geprakt banaantje. Ik heb mijn verdriet genomen, met de volle inzet. Ik dacht: ik kom er toch niet onderuit. En ik ga niet wegdringen. Of dingen doen die ik niet wil doen. Ik wou gewoon niks. Alleen maar thuis-blij-ven-zit-ten. In mijn stoel. Ik wilde helemaal niet meer onder de

soms zegt ze: ik kom dit weekend niet. En dan is dat ook oké. We hebben elkaar nu wat minder nodig. Ik ben dus erg aan het socialiseren. Maar nog niet in grote groepen. Maar dat komt allemaal wel: ik heb geen haast. Ik weet heus wel dat ik andere mensen echt niet 23 jaar lang kan opzadelen met hetzelfde zeikverhaal – er zit natuurlijk een houdbaarheidsdatum aan ieders verdriet voor een ander. Zover ben ik voorlopig nog niet. Maar ik ben aan het werk. En ik hou van mijn werk. Mijn eerste productie na de dood van Harald was een stuk van Molière, vorige zomer tijdens de Utrechtse Spelen. Het was goed om zo te beginnen: ik hoefde alleen maar in Utrecht te spelen. Daarna speelde ik in *Snorro*: een vrolijke voorstelling. Af en toe was dat wel een heel gekke situatie. Want als je jezelf helemaal niet blij voelt... Maar toch krijg je dat voor elkaar. Dan pomp je jezelf op voor een uurtje of drie en dan heb je daar ook wel weer je plezier van. Maar dan kom je ook in situaties: voor het eerst een theater binnen zonder Harald. Waar ik alleen maar denk: daar was ik met Harald. En toen gingen we dát eten. En toen zaten we daar. En toen keek hij nog zo lief naar mij. Dat is keihard. Maar goed, alles is nu bijna voor de eerste keer 'alleen' geweest. Ik ben al één keer naar een première geweest. Dat was een stap – een hele stap. Alles is een stap. Maar ik ben nu al heel vaak thuis-

gekomen in de wetenschap dat ik geen 'joehoe' meer hoeft te roepen. Dus dat weet ik nu – daar schrik ik niet zo meer van.

Je moet het loslaten, maar je wilt niks loslaten. Zo is het. Je hebt tijd nodig om aan dingen te wennen die opeens alleen zijn. En als ze dan geweest zijn, zijn ze geweest. Dan is dat ook weer voorbij. Het is bijna of je de ander verloochent. Nee, Harald zou niet willen dat ik me zo voel. Maar dat wil je zelf gewoon. Zoals je ook maar niet gewoon 'goed' kunt zeggen, als mensen je vragen: hoe gaat het? Dan denk ik: het gaat helemaal niet goed. Ja, nu zeg ik eindelijk: 'Naar omstandigheden gaat het wel.' Maar de eerste: 'Goed hoor, bedankt', moet nog komen. Nou ja, dat heb ik wel gezegd in een winkel tegen een totaal onbekende. Maar dan nóg blijft het een gek verraad. Maar ik sta mezelf weer dingen toe. Of eigenlijk moet ik zeggen: het leven staat me weer dingen toe. Ik ga niet vaak naar het toneel. Maar wel naar de film. Eten bij mensen die ik graag mag, vind ik fijn: een beetje slap ouwehoeren met familie en vrienden. Dat heb ik ook veel gedaan. Lezen gaat me niet makkelijk af. Ik kan me heel moeilijk concentreren. Dat heeft ook met de dood van Harald te maken. Maar een *Mad men*-serie kan ik nog wel afkijken: zo'n serie waarin iedereen rookt, haha. Daar heb ik twee seizoenen

van gezien. En op vakantie heb ik drie boeken gelezen. Het is moeilijk me daarop te concentreren, maar het begint dus weer een beetje te komen. Mijn werk, mijn teksten leren, gaat wel heel goed. En me concentreren tijdens de repetities. Niet beter dan anders hoor. Want ik ben ook graag afgeleid: dat heb ik altijd gehad. En ik ben in mijn eentje naar Buenos Aires geweest. Drie weken lang: vanaf half februari tot 6 maart. Daar heb ik het heel goed gehad met mezelf. Dat was best een stoere-stronk-moment. Ik ben daar gestopt met roken, ik heb er een flauwekul cursus Spaans gevolgd. En tien tangolessen: dat vond ik erg inspirerend. Dus nu ben ik hier ook tangolessen aan het volgen. Ja, ik heb er bewust voor gekozen om alleen te gaan. Ik wil een ander niet lastig vallen met mijn verdriet. Kijk, ik ga >

Louise Diana Catharina Luca (18 oktober 1953), beter bekend als Loes Luca, heeft meer dan 65 theater- en televisieproducties, films en zangvoorstellingen op haar naam staan. Ze is bekend van *Het Klokhuis*, *Ja Zuster, Nee Zuster*, de nieuwe versie van 't Schaep met de 5 Pooten en 't Vrije Schaep. Ze stond 18 jaar lang op de Parade, waarvan negen jaar met

haar act *Nénette et les Zézettes*. In 2002 kreeg ze de Rembrandt Award voor beste actrice. Vier jaar later speelde ze voor het eerst een solo in het theater: *Moordwifven*. Hiervoor werd ze genomineerd voor de acteerprijs de Theo d'Or. In de zomer van 2008 overleed haar man Harald van der Lubbe op 52-jarige leeftijd volkomen onverwacht aan hartfalen.

niet op vakantie, ik ga op reis. En als iemand anders 'leuk' op vakantie wil: daar ben ik helemaal niet voor in de stemming. En ik wilde niet het gevoel hebben dat ik andermans vakantie zit te verzieken. Dus ik dacht: dan maar eens alleen. Toen ik 17 was, heb ik een jaar alleen in Parijs gewoond: daar moest ik heel erg aan terugdenken. Alleen was ik nu ouder. En wijzer, mag ik hopen. En iets rijker. In Parijs had ik geen nagel om aan mijn kont te krabbelen. Maar nu kon ik met een taxi naar een bestemming waar ik naartoe wou. En ik kon in het restaurant van mijn eigen keus gaan eten. En lekkere wijn bestellen – en mezelf verwennen. Met een groot stuk vlees. Want daar kom je niet onderuit in Argentinië: vlees. (grinnikt) Die reis heeft mij een enorme opkikker bezorgd. Dat ik het ook alleen kon.

Ik heb een gek, groot, samengesteld gezin. Ik heb één kind zelf gemaakt: mijn dochter Nina. Zij doet de kunstacademie in Breda: de richting animatie. Ze wil

bruin? Moeten we wel hard roepen, maar het kan wel. Ik ben heel blij met haar: we hebben steun aan elkaar. Ja, we kunnen elkaar natuurlijk af en toe weleens achter het behang plakken. Dat heeft mijn dochter ook bij mij. En dat is maar goed ook. Maar het is natuurlijk ook nog leuk om het kind van iemand te zijn. Veel vrouwen van mijn leeftijd hebben geen moeder meer: dat lijkt me helemaal niet fijn. Hoe je het ook wendt of keert: ik ben toch gewoon het kind van mijn moeder.

Ik vind het wel tof dat we nu een Marokkaanse burgemeester hebben. Ik heb 'm nog niet ontmoet, omdat ik dus een jaar binnen heb gezeten. Ik mis Ivo Opstelten wel een beetje. Hij was helemaal niet van mijn partij – ik liet ook niet na hem dat onder zijn neus te schrijven – maar ik vond hem een leuke gozer. Hij heeft een ontzettend grappige welbespraaktheid. Ik kwam 'm vaak tegen. Openingen, recepties, de jeugdvoorstellingen van het Hofplein, de 4-5 mei viering in Rotterdam: altijd was Ivo daar. Hij is in Ahoy naar de

‘Alle exen doen nog mee. Ik heb een gek samengesteld gezin’

tekenfilms maken, ze is heel begeistert daarmee bezig: vol overgave. En ze heeft een waanzinnig leuke verkering, die studeert kunstgeschiedenis in Amsterdam. Mijn ex heeft drie kinderen, daar ben ik ook erg dol op. Alle exen doen nog mee: Harald z'n ex doet mee, de kinderen van Harald doen mee, snap je? Mijn samengestelde gezin is eigenlijk: mijn eigen kind, drie stiefkinderen van Harald, de kinderen van mijn ex en wat loslopend wild. Dat wat ik geadopteerd noem: niet officieel op papier, maar wat zo voelt. Kinderen die bij mij over de vloer komen, die met een tas door mij gemaakte diepvries-Bolognesesaus naar huis gaan (lacht). En een stukje Parmezaan – want die is zo duur – en een lekkere pasta. Kinderen die de deur uitgaan met zo'n tas: daar doe je mij nou een lol mee. Ik kom nu ook weer op de markt in Rotterdam: daar zijn ze ook eigenlijk allemaal heel lief. 'Hé wijfie, goed je weer te zien! Hey Loessie, hey meissie. Fijn dat je er weer bent!' Het is op je 56e best leuk om zo aangesproken te worden. Hartstikke lief. Ja, ik woon nog steeds graag in Rotterdam. Dat is gewoon mijn stad. Ik ken de stad goed, de mensen, de mentaliteit. Je babbelt eens hier en daar. En ik vind het een prettig type mensen: Rotterdammers. Ik vind er veel gewone mensen die ik al honderd jaar ken – en zij kennen mij. Ik heb er een fijn huis – en mijn moeder woont om de hoek. We kunnen naar mekaar roepen: is de koffie al

voorstelling geweest, mocht ik op zijn schoot zitten bij *My heart belongs to daddy*. Of hij kwam naar een première met zijn ontzettend leuke vrouw. Die er ook nog altijd goed gekleed uitzag. We zeiden altijd iets van elkaars kleren: 'Goh, je mag er wel weer zijn vandaag.' 'Nou, jij mag er ook weer wezen.' Haha, ja da's toch leuk. Dat heb ik met Aboutaleb en zijn vrouw nog niet meegemaakt. Nou, ik kan niet wachten. Maar ik weet niet of-ie er voor in is. Dat vraag ik mij weleens af. Ja, ik geloof wel dat hij een teruggetrokken man is. Maar dat weet ik niet zeker, want ik heb 'm nog niet in het wild ontmoet.

Ik heb niks met spiritualiteit. Waarom zou ik? Ik zie het nut er niet van. Terwijl mijn heel Rotterdamse vriendin zegt: 'Maar ik vin' jou juist zo spiritueeheel.' Zeg ik: wat dan? 'Nou gewoon, hoe jij met mensen omgaat en in het leven staat.' Nou, dat zal dan wel. Maar ik ga niet naar een cursus – of een workshop. Nu zal je me zelden bij workshops kunnen betrappen. Maar wie weet, in de toekomst: 'Zoek de spiritualiteit in uzelf en uw eigen ik.' (lacht) Ja, een workshop: het is zo'n ingeburgerd woord inmiddels. Maar ik blijf er altijd een beetje moeite mee hebben. Nou ja, goed: als tangoles een workshop is, dan doe ik nou een workshop. De tango dansen is heel leuk. En de beleefdheid die daarbij betracht wordt. Dat je na drie of vier dansen

naar je tafeltje teruggebracht wordt door een heer. Haha. Ik heb stijdansen ook altijd leuk gevonden. Ik vind het ook jammer dat je in de casino's niet meer een stropdas om hoeft – dat je in je gewone kloffie naar binnen mag. Ik vond die allure juist leuk: met een mooi pak en een stropdas – en een leuke jurk an. Met je boezem op de voorplecht. Kettinkie erbij. Maar nu staan er Chinezen op gympen met een korte broek. Alsof ze van de camping komen. Vreselijk naargeestig. Ja, soms kwam ik weleens in casino's. Dan sprak ik met mezelf af: ik wissel honderd euro om – of driehonderd – en daarna niet meer. En dan mocht ik bij honderd euro denken: nou, ik sla nog een meiertje stuk. Maar bij driehonderd niet: dat vind ik dan weer zonde. Maar als je voor honderd of driehonderd euro een goeie avond hebt: dat is toch ook leuk? Ja, je kunt ook je meier gelijk op rood of zwart zetten – maar dat vind ik niet leuk. Het gaat om de spanning. Voorzichtig gokken. Haha.

Ik geniet erg van de kleindochter van Harald. Hij heeft dat zelf niet meer mee mogen maken, maar hij wist wel dat zijn dochter zwanger was. Ze is nu 1,5: heel leuk. Ik ben geen echte oma – ik ben stiefoma, nepoma. Af en toe ben ik eens in Amsterdam, dan ga ik in de baby prikken. En natuurlijk sta ik aan stofjes te frunniken bij babyzaken. Ik heb haar nu twee keer te

logeren gehad in haar eentje. En af en toe komt ze met haar moeder langs of met haar moeder én vader: hartstikke leuk. En zo'n kind noodzaakt je de hele dag tot de kern van de zaak: wat eten we? En wanneer? Hoe laat gaan we naar bed? En waar amuseren we ons mee? Dat is heel prettig. Wat ik nog hoop van het leven? Nou kijk: de dag van morgen vind ik al heel wat. Daar kom ik al een heel eind mee. Nu leef ik naar een voorstelling toe – met Peter. En zo doen we stap voor stap. Ja: stap voor stap de vrije natuur in. Zeg, heb ik niet te veel gezeurd? Heb je wel begrepen dat ik ook weer kan genieten? Dat ik heb genoten van Buenos Aires, dat ik tango-dansen erg leuk vond? Ja ja ja. Ik geniet best van wat er is. Maar ik mis ook nog heel erg wat er niet is. Maar dat is nogal wiesdes. Ja, de balans slaat nog wel door naar dat-wat-ik-mis. Ik had iets heel fijns met een lekker ruikende rock-'n-roller. Een fijne cowboy. Nou, dat mis je wel hoor. Daar had ik niet op ingetekend (vijftien seconden stilte, dan:) Nee, hier had ik niet op ingetekend. <<

De voorstelling *Doek!* van Maria Goos is te zien t/m januari 2011. Voor meer informatie en de speellijst, zie: www.kikproductions.nl